

AGJENCIA KOMBËTARE E ARSIMIT, FORMIMIT PROFESIONAL DHE KUALIFIKIMEVE

UDHEZUES

**PËR DREJTUESIT DHE MËSUESIT E SHKOLLAVE
PROFESIONALE**

(Në kuadrin e fillimit të vitit shkollor 2015-16)

Tiranë, shtator 2015

UDHËZUES
në kuadrin e fillimit të vitit shkollor 2015-16

Udhëzimet dhe sqarimet e mëposhtme u shërbejnë drejtuesve dhe mësimeve të lëndëve dhe moduleve profesionale të shkollave profesionale, për planifikimin e drejtimeve/profileve profesionale në shkollat e tyre, për analizimin e skeletkurrikulave të drejtimeve/profileve profesionale, për hartimin e programeve mësimore të detajuara (teorike dhe praktike) të nivelit shkollor, si dhe për zbatimin e tyre në procesin mësimor (përfshirë mësimeve dhe vlerësimin e nxënësve).

1. Në lidhje me Nivelet dhe Strukturën e Arsimit Profesional

- Arsimi Profesional (parauniversitar) ofrohet pas arsimit të detyruar 9 vjeçar, me një kohëzgjatje maksimale 4 vjeçare, në tre **Nivele arsimore** (referuar edhe Kornizës Shqiptare të Kualifikimeve - KSHK):

- a) Niveli parë (2 vjeçar) – punonjës gjysëm i kualifikuar (Niveli II në KSHK)
- b) Niveli dytë (1 vjeçar) – punonjës i kualifikuar (Niveli III në KSHK)
- c) Niveli tretë (1 vjeçar) – teknik/menaxher si dhe maturë profesionale (Niveli IV në KSHK)

- Shkollat profesionale (me miratim nga MMSR) mund të ofrojnë gjithashtu edhe profile mësimore profesionale të Nivelit të katërt (pas të mesmes) (Niveli V në KSHK), me kohëzgjatje 1 vjeçare).

- Arsimi Profesional ofrohet për **drejtime profesionale** (të gjera) dhe secili drejtim profesional vijon në **profile profesionale** respektive (më të ngushta).

- Këto nivele të drejtimeve/profileve të Arsimit Profesional ofrohen në disa **Struktura** arsimore (shih Aneksin 1):

- a) Struktura **2+1+1** vjeçare. Me këtë strukturë, në Nivelin e parë (2 vjeçar) ofrohen drejtime të gjera profesionale. Në Nivelin e dytë (1 vjeçar), çdo drejtim profesional vijon me disa profile profesionale. Në Nivelin e tretë (1 vjeçar), çdo profil profesional vijon përsëri vetëm në drejtimin profesional përkatës.
- b) Struktura **2+2** vjeçare. Me këtë strukturë, në Nivelin e parë (2 vjeçar) ofrohen drejtime të gjera profesionale. Në Nivelin e tretë (2 vjeçar) sepse integron edhe Nivelin e dytë, çdo drejtim profesional vijon me disa profile profesionale përkatëse.
- c) Struktura **bllok 4** vjeçare, përfundon me Nivelin e tretë (i ka të integruara edhe Nivelin e parë dhe Nivelin e dytë) dhe ofrohet në pak drejtime profesionale.

- Nxënësit që përfundojnë me sukses një nivel të caktuar, mund të vijojnë nivelin më të lartë (në të njëjtin drejtim ose në një nga profilet e këtij drejtimi) ose mund ti drejtohen tregut për punës për punësim.

- Nxënësit që përfundojnë me sukses një nivel në një drejtim të caktuar, **nuk mund** të vijojnë nivele më të larta në një drejtim tjetër ose në profile të drejtimeve të tjera.

2. Në lidhje me kurrikulat e Arsimit Profesional

- Dokumenti themelor (kombëtar) i një kualifikimi (drejtimi/profili) profesional, është **Skeletkurrikuli** i këtij drejtimi/profili profesional të AP, në një nivel të caktuar.
- Çdo Skeletkurrikul përmban emërtimin e drejtimit, profilit dhe nivelin përkatës (p.sh., Skeletkurrikuli për profilin “Shërbime motorike”, Niveli II i drejtimit “Shërbime mjetesh transporti”).
- Çdo Skeletkurrikul përmban edhe listën e kompetencave që fitojnë nxënësit, planin mësimor, programet e përgjithshme të lëndëve teorike profesionale, përshkruesit e moduleve të praktikës profesionale, si dhe të dhëna të tjera të rëndësishme për realizimin e shkollimit profesional përkatës.
- Drejtuesit e shkollave profesionale duhet ti njohin mësimdhënësit jo vetëm me programet/përshkruesit e lëndëve/moduleve që ata do të trajtojnë, por edhe me **skeletkurrikulat e plota** në tërësi.
- Skeletkurrikulat e AP **nuk përmbajnë** programet e lëndëve të kulturës së përgjithshme. Këto programe përgatiten nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit (IZHA) dhe mund të gjenden në faqen e internetit të IZHA (www.izha.edu.al).
- Lista e Skeletkurrikulave të kualifikimeve profesionale që ofrohen në Arsimin Profesional jepet në format tabelar në **Aneksin 1**. Kjo listë ndryshon dhe pasurohet çdo vit shkollor. Në Aneksin 1 tregohen edhe skeletkurrikulat **e reja** dhe skeletkurrikulat që janë **rishikuar** dhe për vitin shkollor 2015-16, ndërsa në **Aneksin 2** detajohen ndryshimet e bëra te ato. Drejtuesit e shkollave profesionale duhet ta studiojnë këtë listë për të shikuar mundësitë e hapjes së drejtimeve/profileve të reja në shkollat e tyre, si dhe për të informuar mësimdhënësit për ndryshimet përkatëse.
- Shkollat profesionale, **bazuar në Skeletkurrikulat** e kualifikimeve profesionale që ofrojnë, hartojnë “**kurrikulat shkollore**” përkatëse, të cilat miratohen nga Drejtori i shkollës, pas pëlqimit të dhënë nga Departamenti profesional përkatës.
- Kurrikula shkollore e çdo kualifikimi profesional përbëhet nga:
 - a) “plani mësimor operativ”, i cili hartohet bazuar në “planin mësimor” që jepet në skeletkurrikulin e kualifikimit profesional përkatës;
 - b) “programet e mësimdhënies së lëndëve teorike profesionale”, të cilat hartohen bazuar në “programet e përgjithshme të lëndëve profesionale” përkatëse (të përfshira në skeletkurrikul);
 - c) “programet e mësimdhënies së moduleve praktike profesionale” të cilat hartohen bazuar në “përshkruesit e moduleve profesionale” përkatëse (të përfshira në skeletkurrikul).

3. Në lidhje me përpilimin e “orarit të shkollës” dhe trajtimin e moduleve praktike.

Kur përpilohet orari i shkollës duhet patur parasysh që:

- Për **lëndët teorike profesionale** veprohet njësoj siç veprohet edhe me lëndët teorike të kulturës së përgjithëshme.

- **Modulet praktike profesionale rekomandohet** të realizohen me 3 orë në javë ose me 6 orë (1 ditë) në javë (kohëzgjatja e moduleve është e plotpjestueshme me 3 ose me 6 orë).
- Trajtimi i moduleve në një klasë mund të bëhet **në vijimësi** (psh, mbaron moduli 1, fillon moduli 2, dhe kështu me rradhë), por mund të trajtohen dhe dy ose më shumë module **paralelisht** (psh, në një javë, 3 orë moduli 1 dhe 3 orë moduli 2, ose një javë moduli 1 me 6 orë, pra një ditë, dhe javën tjetër moduli 2 po me 6 orë).
- Një modul që ka psh, 36 orë, mund të trajtohet edhe me 18 orë periudhën e parë të vitit, dhe 18 orë në periudhën e dytë, ose, psh, 12 orë në tetor dhe 24 orë në dhjetor (psh, në bujqësi, realizimi i disa moduleve ose RM-ve varet nga stina kur kryhen punime/proces të caktuara).
- Për të shfrytëzuar me efektivitet mjediset e praktikave, një klasë e madhe mund të ndahet në dy grupe nxënësish (nëse lejohet nga pikpamja administrative), të cilat angazhohen në të njëjtën kohë për dy module (ose dy RM) të ndryshme.
- Përzgjedhja e modulit/moduleve me zgjedhje të detyruar (nga lista e moduleve të ofruar në skeletkurrikul) bëhet nga vetë shkolla, duke konsideruar: **(i)** kërkesat e tregur të punës; **(ii)** kërkesat e nxënësve dhe **(iii)** mundësitë e shkollës për ta trajtuar modulën/modulet përkatëse. Klasa të ndryshme mund të përzgjedhin module të ndryshme me zgjedhje, ose një klasë e madhe, mund të ndahet në dy grupe dhe secili grup përzgjedh module të ndryshme. Një nxënës, pasi e ka përzgjedhur dhe ka filluar realizimin e një moduli me zgjedhje, nuk mund ta ndryshojë më atë.
- Pasi shkolla të ketë përcaktuar modulën (modulet) me zgjedhje që do të trajtojë, atëherë ky modul konsiderohet njësoj si modulet e tjera të detyruara.
- Megjithëse në “Planin mësimor” që jepet në skeletkurrikul, rubrika e moduleve me zgjedhje ka 1 ose 2 orë në javë, kjo nuk do të thotë që edhe gjatë realizimit të moduleve me zgjedhje ato duhet të trajtohen çdo javë me nga 1 ose 2 orë. Sikurse theksohet më sipër, pasi përcaktohet moduli (modulet) me zgjedhje, konsiderohet si i detyruar. Çdo modul me zgjedhje do të ketë një total prej 36 (34) apo 54 (51) dhe do të trajtohet njësoj si modulet e detyruara, pra me ndarje 3 ose 6 orëshe (sipas orarit të shkollës).
- Modulet e praktikave profesionale mund të realizohen **të shpërndara gjatë vitit** (me 3, 6, 9 ose 12 orë/javë) siç është sqaruar më sipër, por mund të trajtohen edhe **të grupuara** (p.sh., një ose dy javë rrjesht). Një shkollë mund të planifikojë edhe praktika të grupuara (në ndërmarrje ose në mjediset e praktikave të shkollës). Në këtë rast duhet të bëhen rregullimet e nevojshme në orarin e lëndëve teorike (të përgjithshme dhe profesionale). E rëndësishme është të **zbatohet vëllimi i orëve** të paracaktuara për çdo lëndë/modul në planin mësimor.
- Modulet praktike (ose RM të veçanta të tyre) mund të realizohen në mjediset e praktikave të shkollës ose në biznese/ndërmarrje. Skeletkurrikuli nuk përcakton se cilat module (ose RM të tyre) duhet të realizohen në mjediset praktike të shkollës dhe cilat në mjediset e bizneseve/ndërmarrjeve. Është **vetë shkolla** që e përcakton këtë nisur nga mundësitë konkrete dhe marrëveshjet me bizneset në rajonin përkatës.

Pra, **shkolla ka pavarësi të plotë** në renditjen dhe orarin e trajtimit të moduleve praktike, sigurisht duke konsideruar dhe faktorë të tjerë si: parimet didaktike, vartësinë logjike të moduleve (psh, moduli 5 nuk mund të realizohet pa u përmbushur moduli 6), numrin e klasave, stinën kur do të kryhet praktika, mjediset ku do të realizohen modulet. Për të shfrytëzuar me efektivitet mjediset e praktikave profesionale, mund të realizohen paralelisht module që nuk kërkojnë të njëjtin mjedis praktike.

4. Në lidhje me hartimin dhe zbatimin e “programeve të mësimdhënies së lëndëve teorike profesionale”:

- Në skeletkurrikul jepen programe të **përgjithshme** (sintetike) të lëndëve profesionale, ku **detyruese** (pra, që nuk mund të ndryshohen nga shkolla) janë synimet e lëndëve, temat dhe kohëzgjatjet përkatëse. Mësuesit (duke punuar në grupe) duhet të hartojnë **programe analitike**, pra të detajojnë çdo temë, në elementet përbërëse (nëntemat, orët, objektivat përkatëse, etj.). Për këtë mund të përdoret formati i programit (shkollor) të mësimdhënies ë lëndëve teorike profesionale, i shpërndarë nga AKAFPK (shih **Aneksin 3**).
- Në programin e detajuar (shkollor) të lëndës, nëntemat (çështjet) e çdo teme duhet të kenë një kohëzgjatje jo më të vogël se 1 orë mësimore, por mund të jenë edhe 2 apo 3 orëshe. Kjo gjë lehtëson si planifikimin e mësimit, ashtu edhe plotësimin e regjistrit.
- Në rastet kur në skeletkurrikul, ndonjë nga temat e një lënde profesionale ka kohëzgjatje 1 orëshe, atëherë nuk ka vend për detajim të mëtejshëm në nëntema, por ajo merret e mirëqenë ashtu siç është.
- Në programin analitik, në përputhje me natyrën e lëndës profesionale, brenda kohëzgjatjes së temave, duhet të parashikohen edhe orë për provimet, përsëritjet, punët e laboratorit, vizitat mësimore etj., sipas rastit.
- Formatu i “programit të mësimdhënies së lëndës teorike profesionale” që i është ofruar shkollave nga Agjencia Kombëtare e AFPK është **rekomandues**, pra ai edhe mund të ndryshohet, duke u bërë më shumë ose më pak i detajuar se ai i ofruari. Sidoqoftë, mirë është që të gjithë mësuesit e së njëjtës shkollë të bien dakord dhe të përdorin të njëjtin format.

5. Në lidhje me hartimin dhe zbatimin e “programeve të mësimdhënies së moduleve praktike profesionale”:

- Në skeletkurrikul paraqiten **“përshkruesit e moduleve praktike profesionale”**, ku detyruese janë kohëzgjatja e modulit, Rezultatet Mësimore (RM), instrumentet dhe kriteret e vlerësimit të nxënësve. Mësuesit e praktikave (duke punuar në grup) duhet që për çdo modul të hartojnë **“programin e mësimdhënies së modulit praktik”**, pra për çdo RM, duhet të detajojnë elementet përbërëse (kohëzgjatjet e RM-së, instrumentet e vlerësimit, veprimtaritë mësimore si dhe kohëzgjatjet e tyre, vendin ku do të realizohen, kërkesat për

realizimin etj., për çdo veprimtari). Për këtë mund të përdoret formati i programit të mësimdhënies së modulit, shpërndarë nga AKAFPK (shih **Aneksin 4**).

- Në përshkruesin e modulit, RM-të, instrumentet dhe kriteret e vlerësimit të nxënësve janë **detyruese** (pra, nuk mund të ndryshohen nga shkolla). Mësuesi i praktikës (shkolla) **ka pavarësi** për të përcaktuar kohëzgjatjen e çdo RM-je si dhe për të detajuar “veprimtaritë mësimore, vendin e realizimit si dhe kërkesat për realizimin” e RM-së përkatëse.

- Rekomandohet që një RM të mos ketë kohëzgjatje më të vogël se 3 orë mësimore, dhe përgjithësisht, kohëzgjatja e tyre të jetë shumfish i 3 orëshit (psh, 3; 6; 9; 12 orë e kështu me rradhë).

- Kur hartohen “veprimtaritë mësimore”, duhet që kohëzgjatja e tyre të mos jetë më e vogël se 1 orë mësimore, por mund të jenë edhe 2 ose 3 orëshe. Kjo gjë lehtëson si planifikimin e mësimit praktik, ashtu edhe plotësimin e regjistrit. Në rast se planifikohen edhe veprimtari mësimore me kohëzgjatje të vogël (psh, 15 ose 20 minutëshe), atëherë mund të bashkohen 2-3 veprimtari të cilat do të kenë kohëzgjatje totale 1 orëshe. Kjo mundëson plotësimin e regjistrave me veprimtaritë mësimore (temat) përkatëse.

- Në “programin e mësimdhënies së modulit”, në përputhje me natyrën e modulit profesional, brenda kohëzgjatjes së RM-ve, mund të parashikohen **veprimtari mësimore** që tregojnë ato çka kryen si mësuesi i praktikës, ashtu edhe nxënësit (p.sh., rikujtim i aspekteve teorike, përgatitje e vendit të punës, demonstrim i një procesi pune nga instruktori, praktikim i mbikqyrur i një procesi pune nga nxënësit, praktikim i pavarur, provim praktik i nxënësve, vizitë mësimore, praktikë shtesë për modulet ose RM-të që nuk janë arritur nga nxënësit e prapambetur, etj.).

- Rekomandohet që për çdo modul profesional, të parashikohen disa orë në dispozicion të veprimtarive për mbështetjen e **nxënësve të prapambetur** (që nuk arrijnë të marrin notë kaluese, ose që kanë munguar në RM të caktuara).

- Formatin e “programit të mësimdhënies së modulit”, që i është ofruar shkollave nga Agjencia Kombëtare e AFKP është **rekomandues**, pra ai edhe mund të ndryshohet duke u bërë më shumë ose më pak i detajuar se ai i ofruari. Sidoqoftë, mirë është që të gjithë mësuesit e së njëjtës shkollë të bien dakord dhe të përdorin të njëjtin format.

6. Në lidhje me “vlerësimin e nxënësve”:

- Nxënësit vlerësohen me “**nota**” si në **lëndët** teorike profesionale, ashtu edhe në **modulet** praktike profesionale.

- Në bazë të “**Dispozitave Normative për Sistemin Arsimor Parauniversitar**”, miratuar me Urdhërin e Ministrit, nr. 343, datë, 19.08.2013, të ndryshuara me Urdhërin e Ministrit, nr. 169, datë 08.05.2014, vlerësimi i nxënësve do të jetë:

1. Në lëndët teorike profesionale, nxënësi, gjatë vitit shkollor vlerësohet:
 - a) për një ose disa orë mësimore të sapozhvilluara (**vlerësim i vazhduar**);
 - b) për një ose disa tema (kapituj) sipas programit lëndor (**vlerësim përmbledhës**).

2. Nota vjetore e një nxënësi për lëndët teorike profesionale, njehsohet me formulën:
 Nota vjetore lëndore = $0,4 \times M1 + 0,6 \times M2$, ku M1, M2 janë përkatësisht mesataret aritmetike të vlerësimeve për pikat 1/a dhe 1/b, të rrumbullakosura me një shifër pas presjes.
3. Në çdo modul praktik profesional, për çdo Rezultat Mësimor (RM), nxënësi vlerësohet gjatë dhe në fund të periudhës që i përket përmbushjes së një RM-je. Nota për modul llogaritet si mesatare e thjeshtë e vlerësimeve për çdo RM.
4. Në fund të realizimit të çdo projekti të nxëni (për drejtimin e Intaluesit Termohidraulik), nxënësi vlerësohet për anën teorike dhe praktike. Nota për një projekt të nxëni llogaritet si mesatare e thjeshtë e vlerësimeve për anën teorike dhe atë praktike.
5. Për praktikën profesionale në industri/biznes, në bashkëpunim me biznesin, nxënësi vlerësohet nga instruktori në fund të realizimit të kësaj praktike.
6. Nxënësi që ka munguar në një prej vlerësimeve të mëposhtme:
 - a) në vlerësimin e një ose disa RM-ve të një moduli;
 - b) në vlerësimin e pjesës teorike ose praktike të një projekti të nxëni, është i detyruar t'i nënështrohet këtij vlerësimi brenda vitit shkollor.

- Që një modul të konsiderohet i plotësuar nga nxënësi, ai duhet të angazhohet në veprimtaritë e çdo RM-je dhe **të vlerësohet me notë për shkallën e përmbushjes së çdo RM-je**. Këto nota duhet të evidentohen në regjistër. Një nxënës duhet të ketë **të paktën një notë për çdo RM**. Nota përfundimtare e modulit praktik evidentohet në regjistër, ashtu sikurse edhe për lëndët teorike.

- Vlerësimi i nxënësve për modul praktik mund të jetë vlerësim **i vazhdueshëm** (gjatë kryerjes së veprimtarive praktike) dhe/ose vlerësim **përmbledhës** (në fund të çdo RM-je).

- Nëse një nxënës nuk arrin të marrë notë kaluese në një RM-të caktuar, atij i jepet një shans i dytë për t'u rivlerësuar (pasi të ketë zhvilluar veprimtari praktike shtesë për këtë RM).

- Nëse një nxënës/e (për arsye të ndryshme) nuk ka mundur të marrë pjesë në realizimin e një moduli të caktuar, atëhere shkolla (instruktori përkatës) duhet t'i krijojë mundësi atij/asaj që, në mënyrë të individualizuar, të praktikohet dhe të vlerësohet për këtë modul (në kuadrin e orëve që duhet të planifikohen te çdo modul për praktika shtesë të nxënësve të prapambetur).

- Vlerësimi i kompetencave të nxënësve duhet të bëhet kryesisht nëpërmjet **"listave të kontrollit"**, të cilat verifikojnë arritjet e nxënësve kundrejt **"kriterëve të vlerësimit"**. Këto të fundit duhet të merren (kopjohen) nga rubrika përkatëse në çdo RM të modulit dhe mund të pasurohen më tej me specifikime të niveleve të arritjes së nxënësve. Listat e kontrollit mund të jenë individuale (për çdo nxënës) ose kolektive (një listë për të gjithë grupin ose klasën). Në të dyja rastet, kriteret e vlerësimit duhet të jenë të njëjta.

7. Në lidhje me “plotësimin e regjistrave”:

- **Lëndët e teorisë profesionale** plotësohen në regjistër njësoj si lëndët teorike të kulturës së përgjithshme.

- **Modulet** e praktikës profesionale, pavarësisht nga kohëzgjatja, **plotësohen në regjistër në mënyrë të ngjashme me lëndët teorike**. Çdo modul praktik duhet të ketë faqe të veçantë në regjistër, dhe të plotësohet si për frekuentimin (mungesat), ashtu edhe për notat dhe për temat. Në vend të temave (çështjeve) që shënohen te lëndët teorike, te modulet praktike shënohen “veprimtaritë mësimore” (me kohëzgjatje 1, 2 ose 3 orëshe) të cilat janë planifikuar më parë nga instruktori (te programi i mësimdhënies i modulit) dhe miratuar nga drejtori i shkollës.

- Në lidhje me frekuentimin dhe mungesat e nxënësve te modulet, zbatohen të njëjtat rregulla si dhe për lëndët teorike.

8. Në lidhje me ndryshimet e javëve mësimore.

- Në udhëzimet e ndryshme të lëshuara nga MMSR dhe MAS mund të bëhen ndryshime të herëpashërshme të javëve mësimore në vite të ndryshme të shkollimit në Arsimin Profesional. Këto ndryshime **nuk mund** të pasyrohen në skeletkurrikulat e hartuara më parë. Në këto raste, mësuesit specialistë të lëndëve dhe praktikave profesionale, duhet të bëjnë vetë llogaritjet e duhura, duke konsideruar ndryshimet në javët mësimore (shtim apo pakësim orësh).

- Këto ndryshime mësuesit specialistë duhet t'i pasqyrojnë dhe në programet e detajuara të mësimdhënies së lëndëve dhe moduleve profesionale, të cilat i miratojnë në drejtoritë e shkollave profesionale.

9. Udhëzime të tjera:

- Drejtuesit e shkollave profesionale mund të marrin skeletkurrikulat (në format elektronik) në Portalin e AFP (www.vet.al) ose në faqen e Internetit të Agjencisë Kombëtare të AFPK (akafp.gov.al).

- Drejtuesit dhe mësuesit e shkollave profesionale duhet të kërkojnë periodikisht në **faqen e Internetit** të Agjencisë Kombëtare të AFPK pasi aty mund të marrin: udhëzime dhe sqarime të ndryshme, skeletkurrikulat, përshkrimet e profesioneve dhe të kualifikimeve profesionale, materiale mësimore mbështetëse (për lëndët profesionale), programet orientuese të provimeve teorike dhe praktike, shembuj pyetjesh për testet teorike, studime, informacione dhe botime të ndryshme për AFP, njoftime për pjesmarrje në grupet e punës së AKAFP-së etj.

- Të gjitha skeletkurrikulat, programet e lëndëve dhe përshkruesit e moduleve kanë **kode** të veçanta, ku dy numrat e fundit tregojnë vitin e miratimit (p.sh., H-I-11 do të thotë: H – drejtimi Bujqësi; I – Niveli I dhe 11 – miratuar në vitin 2011). Meqenëse këto dokumente kurrikulare ndryshojnë dhe përmirësohen vazhdimisht, drejtuesit dhe mësuesit e shkollave profesionale duhet të bëjnë kujdes që të verifikojnë dy numrat e fundit dhe të përzgjedhin e përdorin versionet më të përmirësuara.

- Drejtuesit dhe stafi i shkollave profesionale, para se të bëjnë përzgjedhjen e drejtimeve/profileve profesionale të reja që do të hapin në shkollat e tyre, duhet të konsultohen me Listën e përditësuar të Skeletkurrikulave të kualifikimeve profesionale (**Aneksi 1**) që ofrohen në Arsimin Profesional në vitin shkollor përkatës, ku edhe evidentohen skeletkurrikulat e reja dhe ato të përmirësuara. Shpjegime më të hollësishme për ndryshimet që janë bërë në skeletkurrikulat e përmirësuara jepen në **Aneksin 2**.
- Mësuesit e lëndëve teorike dhe moduleve praktike profesionale duhet që të njihen me të gjithë skeletkurrikulin në tërësi, si dhe me rubrikat përkatëse, dhe jo vetëm me lëndën ose modulën që do të trajtojnë. Rekomandohet që ata të studjojnë edhe dokumentet e përshkrimeve të profesionit dhe të kualifikimit përkatës.
- Janë dy lëndë profesionale (“Bazat e Sipërmarrjes” dhe “Mjedisi dhe zhvillimi i qëndrueshëm”) që janë të përbashkëta për të gjitha drejtimet/profilet e arsimit profesional. Për këto lëndë, AKAFPK ka ofruar edhe programet e detajuara (analitike) në mbështetje të mësuesve që i trajtojnë ato.
- Për të ndihmuar përmirësimin e skeletkurrikulave, lëndëve ose moduleve të veçanta, rekomandohet që drejtuesit dhe mësuesit të identifikojnë problemet më tipike gjatë zbatimit të tyre dhe të përgatisin **propozime të argumentuara** për ndryshime në to. Për këto propozime mund të kontaktojnë specialistët e Sektorit të Skeletkurrikulave në AKAFPK ose mund t'i dërgojnë në adresën Alqi.Mustafai@akafp.gov.al çdo vit deri në fund të Majit.

ANEKSI 1

Lista e kualifikimeve profesionale dhe skeletkurrikulave përkatëse që ofrohen në AP në vitin shkollor 2015-16

Shënim:

- **SKELETKURRIKULAT E REJA** (futen për herë të parë në vitin shkollor 2015-16) shkruhen me shkronja të mëdha dhe hijezohen me ngjyrë të gjelbër.
- **Skeletkurrikulat e rishikuara** për vitin shkollor 2015-16 shkruhen me shkronja të pjerrëta dhe hijezohen me ngjyrë të kaltër)

STRUKTURA 2+1+1 vite mësimore				
NR	DREJTIMI MESIMOR Niv.I (2 vjeçar-kl.10-11)	PROFILI MESIMOR Niv.II (1 vjeçar-kl.12)	NR	DREJTIMI MESIMOR Niv.III (1 vjeçar-kl.13)
1	Hoteleri-turizëm	1.Reception	1	Hoteleri-turizëm
		2.Bar-restorant		
		3.Kuzhinë-pastiçeri		
		4.Guida turistike		
2	Shërbime mjetesh transporti	1.Shërbime motorike	2	Shërbime mjetesh transporti
		2.Shërbime xhenerike		
		3.Shërbime elektroauto		
		4. Shërbime karrocerie		
3	Mekanikë	1.Makina metalpunuese	3	Mekanikë
4	Mekanik i kombinuar (pilot-PEM)	2.Konstruksione metalike		
		3.Mirëmbajtje dhe riparime mekanike		
		4. METALURGJI DHE FONDERI		
5	Elektroteknikë	1.Instalime elektrike civile dhe industriale	4	Elektroteknikë
6	Elektroteknik i kombinuar (pilot- PEM)	2.Instalim dhe mirëmbajtje e TU dhe TL		
		3.Riparim i pajisjeve elektroshtëpiake		
		4.Elektromekanik		
		5.Teknologji automatizimi (pilot - PEM)		
7	Elektronikë	1.Telekomunikacion	5	Elektronikë
		2.Riparime të pajisjeve elektronike		
8	Përpunim druri.	1.Prodhime druri gjysëm të gatshme	6	Përpunim druri
9	Përpunim druri (pilot- PEM).			
10	Përpunim druri i kombinuar (pilot- PEM).			

11	Ndërtim	1.Shtrim dhe veshje me pllaka	7	Ndërtim
		2.Karpenteri, hekurkthim dhe betonim		
		3.Muratim dhe suvatim		
		4.Punime dhe riparim rrugësh		
12	Tekstil-konfeksione Konfeksione (pilot-PEM) KONFEKSIONE (PILOT-NABER-ADA)	1.Rrobaqepësi	8	Tekstil-konfeksione
13		2.Tekstil		
14	Teknologji ushqimore	1.Teknologji e perpunimit të qumështit	9	Teknologji ushqimore
		2. Teknologji e perpunimit të brumërave		
		3.Teknologji e prodhimit të pijeve alkoolike		
		4. TEKNOLOGJI E PERPUNIMIT TE MISHIT DHE PESHKUT		
		5. TEKNOLOGJI E PERPUNIMIT TE FRUTAVE DHE PERIMEVE		
15	Bujqësi	1.Ferma bujqësore e blegtorale	10	Bujqësi
		2.Frutikulturë		
		3.Rritje e kafshëve e shpendëve		
		4.Mekanikë bujqësore		
		5. Kopshtari.		
		6.Prodhim shtazor (shk. Bushat)		
		7.Akuakulturë		
		8.Prodhim bimor		
16	Teknologji agroushqimore	1.Teknologji e prodhimit të pijeve alkoolike (si e drejtimit Teknologji Ushqimore)		
17	Shërbime sociale dhe shëndetësore	1.Shërbime kujdesi për të moshuar.	11	Shërbime sociale dhe shëndetësore
		2.Shërbime kujdesi për fëmijë		
18	Instalues i sistemeve termohidraulike (pilot-	1.Instalues i sistemeve termohidraulike (pilot-	12	Instalues i sistemeve termohidraulike

	AlbVET)	AlbVET)		(pilot-AlbVET)
19	Teknologji kimike	1. TEKNOLOGJI E PERPUNIMIT TE NAFTES		
20	Poligrafi			
21	Peshkim			
22	Gjeologji miniera			

STRUKTURA 2+2 vite mësimore		
NR	DREJTIMI MESIMOR Niv.I (2 vjeçar-kl.10-11)	PROFILI MESIMOR Niv.II-III (2 vjeçar-kl.12-13)
1	Ekonomi - biznes	1.Llogari
		2.Shërbime bankare
		3.Sipërmarrje e agejcsisë turistike
		4. SIGURIME
2	Ekonomi biznes/Administrim zyre (pilot-PEM)	1.Administrim biznesi (pilot-PEM)
3	Teknologji informacioni dhe komunikimi (TIK)	1.Rrjete të dhënash
		2.Mbështetje e përdoruesve të TIK
		3.Zhvillim website
4	Teknologji informacioni dhe komunikimi (pilot-PEM)	1.Elektronik në teknologjinë e automatizimit (pilot-PEM) (vetëm për klasat në vijim)
5	Pyje	1.Silvikulturë
		2.Shfrytëzim pyjesh
		3.Florikulturë
6	Ekonomi bujqësore	1.Agrobiznes

STRUKTURA bllok 4 vite mësimore	
NR	DREJTIMI MESIMOR Niv.I-II-III (4 vjeçar-kl.10-11-12-13)
1	Veterinari
2	Gjeodezi

STRUKTURA 1 ose 2 vite mësimore	
NR	PROFILI MESIMOR Niv.IV (Pas të mesëm)
1	Diagnostikim-menaxhim në autoservis
2	Laborant ushqimor

ANEKSI 2

Shpjegime dhe udhëzime për Skeletkurrikulat e reja dhe të rishikuara në vitin shkollor 2015-16

Skeletkurrikulat e reja:

1. Profili “Metalurgji dhe fonderi”, niv. II (kl.12), në drejtimin “Mekanik”.
2. Profili “Teknologji e përpunimit të naftës”, niv. II (kl.12), në drejtimin “Teknologji kimike”.
3. Profili “Teknologji e përpunimit të mishit dhe peshkut”, niv. II (kl.12), në drejtimin “Teknologji ushqimore”.
4. Profili “Teknologji e përpunimit të frutave dhe perimeve”, niv. II (kl.12), në drejtimin “Teknologji ushqimore”.
5. Profili “Sigurime”, niv. III (kl.12-13), në drejtimin “Ekonomi biznes”.
6. Drejtimi “Konfeksione-pilot Naber-ADA”, niv. I (kl.10-11).

Në ato shkolla profesionale ku do të zbatohet skeletkurrikuli i ri për drejtimin “Konfeksione-pilot Naber-ADA”, niv. I (kl.10-11), klasat e 10-ta do të punojnë me skeletkurrikulin e ri pilot, ndërsa kl.11 do të vazhdojnë të punojnë me skeletkurrikulin e mëparshëm.

Skeletkurrikulat e rishikuara:

1. Drejtimi “Ndërtim”, niv. I (kl.10-11).
2. Drejtimi “Bujqësi”, niv. I (kl.10-11).
3. Drejtimi “Përpunim druri”, niv. I (kl.10-11).
4. Drejtimi “Shërbime mjetesh transporti”, niv. I (kl.10-11).
5. Drejtimi “Teknologji ushqimore”, niv. III (kl.13).

Të gjitha skeletkurrikulat e rishikuara të niv. I (kl.10-11) të zbatohen vetëm për kl.10, ndërsa kl.11 do të vijojë të përdorë skeletkurrikulat e mëparshëm (vetëm për këtë vit shkollor). Skeletkurrikuli i rishikuar për “Teknologji ushqimore” niv.III (kl.13) të zbatohet qysh këtë vit shkollor.

Ndryshimet kryesore të bëra në skeletkurrikulat e rishikuara:

1. Te skeletkurrikuli i drejtimin “Ndërtim”, niv. I (kl.10-11).

Te lëndët profesionale:

- Lënda “Vizatim Teknik” është rishikuar , ka ndryshuar shpërndarjen e oreve ne jave, ka qene 4 orë në klasën e 10 dhe 2 orë në kl 11, është bere 2 ore ne kl 10 dhe 2 orë në kl 11.
- Lenda “Materiale ndërtimi “ është rishikuar, ka ndryshuar disa tema ne permbajtje
- Lënda “Mekanikë ndërtimi” është lëndë që futet për here të pare.
- Lenda “Teknike ndertimi” është rishikuar, ne kl 11 ka qene 3 ore dhe është bere me 4 orë
- Lënda “Konstruksione ndertimi” është rishikuar, ka qene 3 ore ne kl 11 është bere 2 ore

Te modulet e detyruara:

- Moduli 2 “Punime muresh te drejta me tulla e blloqe” është modul i ri
- Moduli 3 “Punime muresh me gure per themel e xokol” është modul i ri
- Moduli 4 “Punime elementesh te thjeshta prej betoni te armuar” është modul i rishikuar
- Moduli 5 “Punime matjesh gjeodezike” është modul i rishikuar.
- Moduli 6 “Punime muresh me tulla ne lidhje L dhe T dhe me skeletin prej betoni të armuar” është modul i ri

- Moduli 7 “Punime strukturash prej betoni te armuar” eshte i rishikuar ka ndryshuar dhe orët, ka qene 85 ore dhe tani është 69.
- Moduli 8 “Punime suvatimi per tavane dhe mure te brendeshme e te jashtme” eshte modul i ri
- Moduli 9 “Punime shtresash dhe veshje muresh te brendshme” eshte i rishikuar
- Moduli 10 “Punime patinimi dhe bojatisje” eshte i rishikuar

Te modulet me zgjedhje të detyruar:

- Moduli 1 “Punime muresh ne lartesi” eshte modul i ri
- Moduli 2 “Punime muresh me prizma xhami” eshte modul i ri
- Moduli 3 “Punime per nderkate dhe shkalle betoni” eshte modul i ri
- Moduli 4 “Punime veshjesh muri te jashtme” eshte i rishikuar
- Moduli 5 “Punime hapësirash dhe qemeresh ne mure me tulla” eshte modul i ri

2. Te skeletkurrikuli i drejtimit “Bujqësi”, niv. I (kl.10-11).

Te lëndët profesionale:

- Lënda “Bazat e bujqësisë” është shtrirë nga një vit, në të dy vitet e shkollimit (2 orë në kl.10 dhe 1 orë në kl.11).
- Lënda “Perime dhe lule” është shtrirë nga një vit në të dy vitet e shkollimit (2 orë në kl.10 dhe 1 orë në kl.11).
- Lënda “Bimët e arave”, kalon nga kl.11 në kl.10.

Te modulet e detyruara:

- Moduli “Marrja e mostrës së tokës për analizë”, është i moduli i ri.
- Moduli “Kujdesi për kafshët bujqësore” është moduli ri nga bashkim i dy moduleve të mëparshëm të kl.10
- Moduli “Kultivimi i grurit” kalon nga kl.11 në kl.10.
- Moduli “Drejtimi dhe përdorimi i traktorit me rrota” është modul i ri dhe zhvillohet në kl.11. Më pare zhvillohej me dy module (1) “Drejtimi i traktorit me rrota” nëkl.10 dhe (2) “Përdorimi i traktorit me rrota”, në kl.11.
- Moduli “Ujitja e bimëve të arave dhe perimeve” është modul i ri.

Te modulet me zgjedhje të detyruar:

- Moduli “Përgatitja e kompostove”, kl.10 është modul i ri.
- Moduli “Mjelja e kafshëve bujqësore”, kl.11 është modul i ri.

3. Te skeletkurrikuli i drejtimit “Përpunim druri”, niv. I (kl.10-11).

Te lëndët profesionale:

- Lëndët “Materiale për prodhimin e objekteve prej druri”, “Veglat dhe makinat e përpunimit të drurit” dhe “Ndërtimi i objekteve prej druri”, janë rishikuar dhe kanë ndryshime në përmbajtje.

Te modulet e detyruara:

- Moduli 5 “Prodhimi i varëseve të rrobave dhe procese të lira”, është modul i ri dhe ka zëvendësuar modulën “Përgatitja e shablloneve për prerje në kënd dhe i varseve të rrobave”

Te modulet me zgjedhje të detyruar:

- Moduli "Prodhimi i raftit të thjeshtë për libra" është hequr dhe është zëvendësuar me modulën "Ndërtimi i nyjes së kapriatës së thjeshtë me lëndë druri".

4. Te skeletkurrikuli i drejtimit "Shërbime mjetesh transporti", niv. I (kl.10-11).

Te lëndët profesionale:

- Lënda "Vizatim teknik", ka ndryshime në përmbajtje dhe ndërsa më parë trajtohej me 2 orë në kl.10 dhe me 1 orë në kl.11, tani trajtohet me 3 orë në kl.10.
- Lënda "Elektroteknika dhe elektronika në mjetet e transportit", ka ndryshime në përmbajtje dhe ndërsa më parë trajtohej me 1 orë në kl.10 dhe 1 orë në kl.11, tani trajtohet me 2 orë në kl.11.
- Lëndët "Njohuri për mjetet e transportit" dhe "Shërbim mjetesh transporti", janë rishikuar dhe kanë ndryshime në përmbajtje

Te modulet e detyruara:

- Moduli "Punime kryesore në sistemet e motorëve", është rishikuar në përmbajtje dhe ka ndryshuar kohëzgjatje, nga 102 orë, në 85 orë.
- Moduli "Punime në sistemin elektrik dhe elektronik të automjetit" është modul i ri dhe ka zëvendësuar modulën "Punime në sistemin elektrik të automjetit"
- "Punime në hidrotransformator dhe kutinë e shpejtësisë automatike" është modul i ri.

Te modulet me zgjedhje të detyruar:

- Moduli "Punime në sistemin e ajrit të kondicionuar të automjeteve" është modul i ri.
- Moduli "Punime në kutinë e ndërrimit të shpejtësisë automatike" është hequr.
- Moduli "Punime në sistemin e ushqimit të motorëve" ka ndryshuar kohëzgjatje nga 68 orë, në 36 orë, dhe ka kaluar nga kl.11, në kl.10.

5. Te skeletkurrikuli i drejtimit "Teknologji ushqimore", niv.III (kl.13).

Te lëndët profesionale:

- Lënda "Kontrolli tekniko-kimik në teknologjinë ushqimore", ka ndryshime në përmbajtje

Te modulet e detyruara:

- Janë ndryshuar të gjitha modulet e detyruara, duke u orientuar nga përgatitja e nxënësve si Teknolog ushqimor (jo si Laborant ushqimor) dhe duke i përfshirë këto module në konceptin e Firmës Ushtrimore

ANEKSI 4

Formati i “programit të mësimdhënies së moduleve praktike profesionale”

Shkolla Profesionale - Tiranë

Viti shkollor 2014-2015

Drejtimi/Profili profesional, Niveli I

Mësuesi:

Programi i mësimdhënies i Modulit Profesional: (Kodi.....)

Klasa 10 - 24 orë mësimore

Nr	Rezultatet mësimore/Koha	Veprimtaritë mësimore	Koha	Instrumentet e vlerësimit	Vendi	Kërkesa për realizimin
1		-				
		-				
		-				
2						
3						